

De Naklank van Stilte

Marcus Moonen

Amphitheater · Vrijhof · Universiteit Twente
Enschede · maandag 17 maart 2003

De dood

De grote stilte

Het grote onbekende

Het onbespreekbare

Al die dingen die we achter laten blijven gewoon bestaan, tijdelijk

De wereld draait door, zonder zich te bekommeren om het verdwijnen van een mens.

Die wereld waarin we leven die zo gericht is op doden, overwinnen, macht, bekommert zich niet om de dood. We worden in toom gehouden door angst voor de dood en gaan onze levens aanpassen om vooral niet ten prooi te vallen aan een dodelijke ziekte of een verkeerde vakantiebeslissing. Drukkere wegen nopen ons tot betere auto's, verkeerd eten is een doodzonde. Sommigen zeggen dat de dood de beste raadgever is, dat er niets anders is, dat belangrijker is om een zinvol leven te leiden. Anderen hebben het nodig een big-mac te eten, om zich normaal te voelen, het gevoel bij het leven betrokken te zijn. Te vluchten in een gemaakte wereld in plaats van rond te kijken in de gegeven wereld, te denken over wat het betekent hier te zijn. Deel uit te maken van dit leven, de interacties met de mensen om je heen. Onzekerheid. We vluchten voor onze dood. We laten ons niet leiden door onze dood.

We never get what we think we deserve

We, the arrogant ones

Have the audacity

The nerve

To formally request

Of this delicate guest

This beautiful lady luck

A sexual favour

A fuck and a suck

Ik weet hoe je moet houden van. Ik weet hoe je moet haten. Ik ken verwondering en wanhoop. Ik weet hoe het voelt te lijden. Ik haat niet. Ik voel geen liefde. Ik ken herinneringen en hun verwoestende effect. Ik weet van de roes, de vloeibare, eetbare en de rook.

That so much could
Come from such little hits
The sky opens
And out come mother nature's tits
You start sucking
The whore starts fucking
The stallion's bucking
The hippies are trucking
If you believe the adds
You should be wokking

Het licht ging uit, blijkbaar. Ik ben veroorzaker en ten prooi aan gevolg. Ik zoek confrontatie en vlucht in schaamte. Niet gelovig, wel belezen, doch niet Het Boek. Gezien en ervaren; me mee laten slepen met goedkope sensaties en emoties.

Drunk?
Happy?
In this halfway house
Of mayhem
Of merry misty men?
Solitary in their abandon
Now
Not a moon
Not a tree
Not a miracle
Could save thee

Me bewust van het beeld, gespannen en zenuwachtig. Geen idee waar dit toe zal leiden al heb ik wel iets vernomen omtrent het fenomeen dood. Ik ben me bewust van het beeld, een beetje. Ik ken impulsen. Ik kan toegeven. Ik kan sterk zijn. Ik weet wanneer het genoeg is. Soms ook niet. Ik kan op de spits drijven en ik kan zwemmen. Ik weet niet meer of ik bang ben voor spinnen. Ik hou niet van op tijd opstaan. Geld is makkelijk. In de lente heb ik hooikoorts en op papier geef ik me bloot, zei hij. Werkelijkheid is onderhevig aan invalshoek. Ik nies, poep, plas, ejaculeer en kots.

Ik hou van geluid, muziek, stemmen. Ik zoek betekenis. Verlichte ramen fascineren me. Ik vraag me af...

We laten ons niet leiden door onze dood.

Wat niet wil zeggen dat het niet zou kunnen. Met de dood als leidraad, wanneer je naar je dood zou luisteren, zou je dingen met je tijd kunnen doen die iets zouden kunnen betekenen. Luister naar de “onder voorbehoud”-toon die ik gebruik. Ook ik ben nergens zeker van en worstel met een gezonde angst voor de dood, die me, naar mijn eigen standaarden, een beter mens zou kunnen maken, me mijn tijd beter zou kunnen laten besteden. Van de andere kant, de duidelijkere kant, de kant van tv en de economie, laat ik me meeslepen door een andere angst. Gevangen tussen de angst voor het leven en de angst voor de dood, laat ik mijn leven leiden door motieven die minder de mijne zijn. Ik geloof niet dat ik een hersenloze onderdaan ben van donkere machten die hun plan met mij trekken. Ik denk echter wel dat er mensen beter van worden, wanneer ik niet mijn eigen pad volg, maar netjes de geplaveide weg bewandel. Wanneer ik een baan heb en netjes consumeer, dure producten koop omdat die ervoor zorgen dat ik geen hartkwaal of gevoelige tandhalzen krijg, dan ben ik geld waard. Ik word verhandeld, mijn leef- en uitgavenpatroon wordt in kaart gebracht, zodat ge-anticipeerd kan worden op al mijn behoeftes, zodoende elke rooie cent die ik uitgeef te onderscheppen.

Get us at our good moment

Marry us young

Fuck us handsome

Swallow us when we got that taste

That mellow, yellow, that flavour that's the taste of the new generation

Want fries with that?

Halleluja jesus, halleluja maria hoer gods

Jozef maria gonorroee

En god met ons allen!

Het regelleger, het regelleger
ze marcheren en schreeuwen zo hard
het regelleger, het regelleger
ze hebben de wereld verkracht

het regelleger kwam aangezet
met kruiskop, lawaai en de bajonet
ze storten zich op het kwaad der aard'
Dat in het oosten was gebaard
Onder aanvoering van de generaal
werd overwinning soms een beetje banaal
maar het regelleger, met gouden glans,
stak in zondaarszijden met haar lans

Het regelleger, het regelleger
ze marcheren en schreeuwen zo hard
het regelleger, het regelleger
ze hebben de wereld verkracht

het regelleger dat was heel groot
wierp zich in de wereldschoot
bevrijdde de zwakken en strafte het kwaad
en voegde een beschaafd woord bij de daad
het bloedde wel flink hier en daar
“och het zijn de zondaars maar”
zo zong het regelleger lang
“van nu af aan is er niemand meer bang”

Het regelleger, het regelleger
ze marcheren en schreeuwen zo hard
het regelleger, het regelleger
ze hebben de wereld verkracht

. . .

Nee, ik denk niet dat er geheime, donkere machten spelen, die met behulp van bovenmenselijke krachten mij van mijn geld willen scheiden, maar ik denk wel dat al die bedrijven, die dat juist wel willen, iets anders zijn dan de individuele mens. Religie heeft al vaak bewezen dat wanneer mensen zich kunnen vastklampen aan een abstract concept, de rede en menselijke waardigheid zonder al te veel poespas het raam uitgaat. De onsmakelijke inhoud van deze nachtspiegel die hiervoor in de plaats komt, belandt vaak op het hoofd van de toevallige voorbijganger, loslopend wild. Hetzelfde geldt voor bedrijven en regeringen. Veel mensen geven zich graag over aan het groter goed, laten zich meeslepen door het gevoel dat de regering of het bedrijf het wel beter zal weten, zonder te kunnen overzien –of wellicht te willen overzien– wat nu precies datgene is waaraan ze zich overgeven.

Ik verwonder me erover hoezeer ik in mijn leven een spannend verhaal zou willen ontdekken, avontuur, iets beleven, actie.

Let me take a ride

In your body

In your mind

In your gut

Or are your emotions

Kaput

Groots leven! In plaats daarvan de dagelijkse dosis fixatie op angst: het alleen zijn, het zieke, stervende lichaam, confrontatie, geldtekort, geen nageslacht. Het inzicht in ons stoffelijk verschijnen heeft de onzekerheid opgewekt, twijfel doen toeslaan en het leven met een lichaam is een vraag geworden, zurück zur Natur, nie wieder Ausschwitzen was uns krank macht. Geen natuurdokter met besmet kruidenmengsel, geen sjamaan, theateraal tegenover de kanalen, allemaal banaliteiten, zou je denken, maar je krijgt op z'n minst de kans een opleiding te volgen, jezelf te vormen, tot je past in de puzzel, deel uitmaakt van het geheim. Het wereldmysterie wordt langzaam verklaard. De vier letters ontrafelen het grote verhaal en ritsen de dode buik open, waar de ingewanden krioelen van de bacteriën, virussen en bugs. Mijn vriend slaat rijst in, zegt ie. De Oorlog komt eraan. Het westen, bedroefd om zijn jeugd, zal de wereld wel eens laten zien hoe je een wereldreligie start. Doe wat je wil. Gedreven of niet, het woord geeft een macht aan. Het liefste eentje van binnen of als het niet meer uitmaakt, eentje van buiten naar binnen of... Vrienden, mensen die ik denk te kennen kampen en kruipen en komen uit bij hulp; verlening van dienst aan de gelegitimeerde dealers. Neemt of U zult sterven van verwarring. Eet, slaap, kijk gerust T.V., nog wat medicatie en dan weer de straat op. Hoe kon ik vroeger denken

dat het leven glorieus zou zijn? Lees de kinderen voor uit de kranten en verbrand Grimm en Andersen. De fantasie wordt buitenspel gezet door het geniale voetenwerk van een onderbroek zonder veters.

Dat gevoel van overgave zouden we goed kunnen gebruiken. Als ik me zou overgeven aan het gevoel dat juist omdat niets belangrijk is –aangezien ik elk moment dood zou kunnen zijn– alles een aura van opperste belang krijgt, dan zou elke actie, elke handeling worden doortrokken van een zekerheid, een gerichtheid die ik me nu nog niet zou kunnen voorstellen. Echter wanneer ik er vanuit zou gaan dat er overal tijd voor is, alleen dan kan ik me permitteren onzeker te zijn, te twijfelen, misschien zelfs spijt te hebben van mijn daden. Hoewel ik de nutteloosheid daarvan al eerder ben gaan inzien. Spijt hebben is geen optie.

De macht en het vertrouwen, de duidelijkheid die zo'n levensinstelling bewerkstelligt, kan van onschatbare waarde zijn voor iemand die daadwerkelijk iets wil bereiken in zijn leven. Dan rijst natuurlijk de vraag, wil je wat bereiken in je leven, zo ja, wat dan en waarom eigenlijk?

Of is dit nu juist het punt waarop ik relativering zou moeten laten varen en eerst uitdiepen hoe ik tot zo'n overgave aan mijn dood zou kunnen geraken? Er zijn redenen te over om iets te willen doen met je leven. Kijk maar om je heen. De tv schreeuwt naar je, de kogels vliegen om je oren, de kinderen sterven terwijl je je avondmaal zit te eten.

If I close my eyes and let this be if i retreat from the madness i see i might believe there's a way there's a path to walk wander with heart I wallow in power in glorious memories laid to rest yet undead matter transforms into energy energy never disappears...

The air smells of fire Freezing fire under a concrete ceiling I can feel them in bed together The head throbs with new season Suppose sleep is the reason I am not afraid anymore But the fire and her pervasive smell Tang this morning This cold morning in hell

And so I see...

Buildings coming down, shoot up like mushrooms in the fall, the last days before man's downfall. What are we looking for?

What are the things we long to see?

Is it peace?

Destruction?

Decisiveness?

Strong leaders,

fearless armies of likeminded liberated liberators?

Our hopes are invested in pictures,
symbols.

We know it's only fantasy,

but it is of the same stuff as religion
and love of country.

Perhaps it is not that strange

That I don't know anymore what to do with my life

What to stand for,

What to think of the images, of the propaganda,

The pityful attempts at convincing,

The blatant insulting of intelligence

The word made steel,

The word made bomb

The word made death.

This is how we spend our days

Looking at eachother, leering,

Trying to find the wrong and the wicked within eachother

To condemn and be judge,

To be executioner

Like little children trying to get on daddy's good side

God will you hear us, will you bear with us, will you kill with us

They are the devil's lot, your will be done

God is love

God loves his children

What about the children

Isolationism in a global village,

Cancer, heart disease and famine
Tipping the scales
All that's left is fossile fuel fueled feuds
What are we to do now?
What is the next step
There is war in our future
There is no love in our future
There is oil in our future
There is no air to breathe in our future
We will tolerate our neighbour in our future
As long as we have subdued him
We will not stand for terrorism
We will stand for justice
We will not allow weapons of mass destruction
We will use appropriate retaliatory force to sanction rebellious nationstates
We will take care not to harm anyone
In sight of television camera's
The truth
As long as it's been through the state department.
Americans will rule the world
Europeans are almost Americans
Asians can be Americans if they try real hard
So can Russians
Everybody else is the enemy.

You have to accept that freedom and democracy and making money and freedom and our way of
life and democracy and freedom and a free market-economy is the only way to go
There is no alternative
Either you are with us or you are against us
Resistance is futile
We are the Bush
We are One
We are Legion

Er zijn genoeg dingen te doen. Maar dat maakt voorlopig allemaal niet uit. Als er een punt komt waarop je daar iets mee zou willen doen, dan kan dat altijd. In eerste instantie gaat het om jezelf. Opleiding, carrière, relaties... Controle over je zijn in dit leven, weten dat het einde nabij is en daarom leven met het besef van opperste noodzaak. Zodat wat je dan ook doet de benodigde lading heeft. Wat je maar wilt. Pogingen om die staat te bereiken lopen spaak op goede voornemens, teveel gerelativeer en gedachten, al dan niet uitgesproken. In mijn hoofd ratelt het maar door, continu beschrijf ik voor mijzelf de wereld. Ik kan geen kant op, ik zit vast in het leven, als een stroom mensen tijdens een straatcarnaval. De gedachten slepen mij mee, het leven, de omstandigheden, ik heb geen houvast, weet niet waar ik moet beginnen, kan geen grip krijgen op dat wat ik ben. Ik heb geen ruimte voor stilte. De stilte die zo hard nodig is om de beschrijving van de wereld te doen ophouden, de vooropgezette ideeën en verwachtingen te doorbreken. Mijn motieven zijn niet zuiver. De denkbeeldige glazen wanden hebben substantie. Ik wil het aanzien van macht, van kennis, ik wil liefde en hoop, schoonheid en hygiëne, ik wil uitgerust mijn dagen slijten in ruimte, weelde en geluk. Wanhopig zoeken en proberen, luiheid verbergen met schijnargumenten, angsten uitbuiten om mezelf beter te laten lijken dan een ander. Het zijn onze woorden zegt Nietzsche, wir wollen täuschen, zegt hij, ons denken is abstractie, ons spreken is abstractie... Waar we ons zo graag aan overgeven.

. . . .

Slaap zacht, laat je maar wiegen door het grootse gezang van de redelijkheid, de geloofwaardige gulden middenweg op weg naar het einde van je leven, bewandelen met orthopedisch verantwoord schoeisel, een geest vol licht, een lichaam vol gewoonten en een hart warm van compassie, uitgedragen door de ootmoedige portemonnee. Zachtjes kruip ik langs die weg, tot ik een rotsblok vind, om tegenaan te rusten en wellicht later, op te klimmen zodat ik de omgeving kan bekijken, kan zien of ik ergens iets zie sluipen, mijn dood wellicht. De stoet is rumoerig, de stroom constant. Het komt dichterbij nu. Het komt aldoor dichterbij.

. . . .

Ik ben nu al moe en ik begin pas te ontdekken wat er mij wacht, de implicaties daarvan. Het maakt me eenzaam en bang, het doet me denken aan vroeger, het schreeuwt uit mijn binnenste tot ik het zwijgen opleg met een relativiserende gedachte. Het is moeilijk, dit sluipen. Dit zwijgen. Maar als het aankomt op stilte, zonder elkaar te kunnen begrijpen, als we ons niet kunnen laten leiden door de dood, dan zijn onze weggegooide levens straks niets meer dan de donderende naklank van stilte.

De Naklank van Stilte · tekst van de voorstelling.

Geschreven en uitgevoerd door Marcus Moonen.

Éénmalige solovoorstelling, Amphitheater, Cultuurcentrum Vrijhof, Universiteit Twente, Enschede — maandag 17 maart 2003. Livestream via cultuur.utwente.nl. Speeltijd ongeveer 55 minuten.

Bron: *final.doc*, laatst gewijzigd 16 maart 2003 — de in drie dagen herschreven versie die op het podium is uitgevoerd nadat het oorspronkelijke concept (een tweepersoonsspel verpleger–officier in een verwoest concertgebouw) een week voor de uitvoering werd losgelaten.